

سرمقاله

سلام بر مخاطبان گرامی

«یادا نامه» خبرنامه‌ی انجمن یادگیری الکترونیکی ایران است و قرار است هر ماه مهمان رایانه‌های شما باشد. نام این نشریه ایهامی زیباست از نامه‌ای به یاد ماندنی که منت‌های آرزویش پدید آوردن محفلی علمی در اذهان و افکار شما اندیشمندان گرامی و تبادل دانش مفید در حوزه یادگیری الکترونیکی است. بنا داریم در هر شماره شما را از اخبار انجمن مطلع سازیم و چکیده‌ای از رویدادهای علمی انجمن همچون سخنرانی‌های پژوهشگران این حوزه و میزگردها که از آخرین دستاوردهای ملی و جهانی در یادگیری الکترونیکی حکایت می‌کنند به اطلاع شما برسانیم. رویدادهای علمی در این حوزه را ورق بزنیم و از آخرین تحقیقات و پژوهش‌های دانشجویان و استادان دانشگاه‌های کشور در قالب چکیده پایان‌نامه‌ها و رساله‌های مرتبط با این حوزه آگاهی یابیم. در بخش واژه‌های رایاد نیز قصد داریم به منظور پاسداشت زبان فارسی، در هر شماره چند واژه مهم در این حوزه که به تصویب فرهنگستان زبان و ادب فارسی رسیده است، منتشر کنیم. در هر چند شماره‌ای نیز سخن حکیمانۀ بزرگان این حوزه را در قالب مصاحبه برای شما نقل کنیم. دست یاری شما اندیشمندان گرامی را به گرمی می‌فشاریم و از همگی خواهشمندیم ما را از نظرات و انتقادات خود بی‌بهره نسازید و اخبار مرتبط با فعالیت‌های یادگیری الکترونیکی را برای درج در خبرنامه به نشانی اینترنتی info@elearningassociation.ir ارسال فرمایید.

دبیرخانه نشریه یادانامه

اخباریادا

گرامی داشت آقای دکتر پرویز جبه‌دار

همزمان با گرامی داشت روز معلم، مراسم نکوداشت آقای دکتر پرویز جبه‌دار، استاد ممتاز مهندسی برق دانشگاه تهران در روز چهارشنبه ۱۱ اردیبهشت‌ماه برگزار شد. با توجه به نقش بارز ایشان در آموزش (به ویژه آموزش مهندسی) و حسب مفاد اساسنامه انجمن مبنی بر تجلیل از برجستگان عرصه آموزش، مبلغ ده میلیون ریال به منظور حمایت از این مراسم و اهدای هدیه از سوی انجمن یادا در اختیار دبیرخانه مراسم قرار گرفت.

همکاری انجمن یادا در برگزاری کنگره بین‌المللی یادگیری الکترونیکی در علوم پزشکی حسب درخواست دانشگاه علوم پزشکی شیراز مبنی بر همکاری انجمن در برگزاری «نخستین کنگره بین‌المللی و ششمین همایش کشوری یادگیری الکترونیکی در علوم پزشکی» و بنا به بررسی موضوع در جلسه هیئت مدیره انجمن، با توجه به اینکه این رویداد فرصتی مناسب برای ارتقای یادگیری الکترونیکی در کشور است، انجمن از برگزاری این همایش به روش‌های زیر حمایت می‌کند:

الف- حمایت معنوی از همایش (استفاده از نشان‌واره انجمن به عنوان حامی علمی همایش)

ب- عضویت دو تن از اعضای پیوسته انجمن در شورای سیاستگذاری و راهبردی همایش

ج- پیشنهاد عضویت تعدادی از اعضای پیوسته انجمن در کمیته علمی همایش

رویدادهای آینده

آنچه در این شماره می‌خوانید:

✓ گزارشی از ششمین سخنرانی علمی یادا با موضوع:

چشم‌انداز فناوری در آموزش علوم، مهندسی و ریاضیات در افق پنج‌ساله ۲۰۱۷-۲۰۱۲

✓ نقد کتاب:

برنامه‌ریزی درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات

• e learning

✓ واژه‌های رایاد • رایادگیری

• رایاتدریس

• e teaching

✓ اخبار یادا

✓ پایان‌نامه مرتبط با رشته یادا

✓ مقاله:

فناوری اطلاعاتی و ارتباطی و تحول در زیست بوم یاددهی-یادگیری

اولین کنگره بین‌المللی و چهارمین همایش سراسری یادگیری الکترونیکی در علوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز از یکم لغایت سوم آبان‌ماه سال ۱۳۹۲ در شیراز برگزار می‌گردد. شعار این همایش «یادگیری الکترونیکی گامی به سوی توسعه سلامت» است.

هدف از برگزاری این کنگره، ارتقای سطح دانش و آگاهی و توسعه کیفیت یادگیری الکترونیکی، ارائه مبانی نظری و یافته‌های علمی در این حوزه، بحث و بررسی چالش‌های پیاده‌سازی یادگیری الکترونیکی در دانشگاه‌ها بخصوص دانشگاه‌های علوم پزشکی و ارائه آخرین نوآوری‌ها می‌باشد. همچنین توانمندسازی اساتید، محققان و مشتاقان یادگیری الکترونیکی با برگزاری کارگاه‌های آموزشی و مسابقات مختلف در حوزه طراحی دوره و محتوای الکترونیکی جهت فرهنگ‌سازی و گسترش آن از دیگر اهداف این کنگره محسوب می‌گردد.

مهمترین محورهای این رویداد علمی عبارتند از:

- مدیریت و رهبری یادگیری الکترونیکی در نظام های آموزشی
- کاربرد شیوه ها و فناوری های نوین در یادگیری الکترونیکی
- طراحی محیط های یادگیری الکترونیکی و تولید محتوا
- توسعه آموزش های الکترونیکی ضمن خدمت، آموزش های مداوم و خدمات شهری
- جنبه های فرهنگی، اجتماعی و اخلاقی یادگیری الکترونیکی در نظام سلامت

زمانبندی مهم کنفرانس به شرح زیر است:

زمان برگزاری کنفرانس: ۱-۳ آبان‌ماه ۱۳۹۲

مهلت ارسال مقاله: تا ۳۰ خردادماه ۱۳۹۲

اعلام نتایج داوری: ۱۵ شهریورماه ۱۳۹۲

مهلت ثبت‌نام در همایش: ۱ مهرماه ۱۳۹۲

وبگاه کنفرانس: <http://elc2013.sums.ac.ir>

مرکز آموزش علوم فارسی و طب علمی آموزش الکترونیکی پیشرفته در علوم پزشکی

و اتصال مردم به یکدیگر در هر زمان و مکان است. محاوره‌های خلاصه و قابل به اشتراک- گذاری، ارتباطات باز و عضوگیری آسان و افزایش فرصت همکاری مجازی مهم‌ترین ویژگی‌های این فناوری است. از این فناوری می‌توان به شکل‌های اعلام تمرین و تکالیف درسی و تغییرات برنامه از طریق شبکه، پرس‌وجوی برخط روی مسائل درسی، استفاده برای جذب محقق در پروژه‌ها، ملاقات دانشجویان در آموزش استفاده کرد. از جمله نمونه‌های محقق شده استفاده از شبکه‌سازی اجتماعی در آموزش می‌توان به تشکل Math Overflow برای حل مسائل پیچیده ریاضی به صورت گروهی و با کمک رأی‌گیری به بهترین پاسخ، اشاره کرد.

گرایش فناوری در بازه ۲ تا ۳ ساله

واقعیت افزوده: واقعیت افزوده به عنوان یک فناوری نوظهور طی یکی دو سال آینده، فضای آموزش الکترونیکی را تحت تأثیر قرار خواهد داد. ایجاد فرصت‌های جدید یادگیری، تمرکز بر بازاریابی و سرگرمی و خدمات محلی، رشد روزانه نیازها و مصارف جدید از ویژگی‌های اصلی این فناوری است. از این فن آوری می‌توان به شکل کمک در دخالت دادن همبافت در تجربه یادگیری و نیز فراهم کردن امکان ادغام مشاهدات میدانی دانشجویان با اطلاعات و نقشه‌ها در زمان ضبط اطلاعات در آموزش استفاده کرد. از جمله نمونه‌های محقق شده استفاده از واقعیت افزوده در آموزش علوم و مهندسی می‌توان به مواردی همچون آزمایشگاه تشریح (کالبدشکافی) با ابزار واقعیت افزوده، لنز چشمی برای تعیین سطح قند خون در لحظه و تبدیل کل دانشگاه به یک آزمایشگاه زنده در یک app اشاره کرد.

تحلیلگر یادگیری: فناوری تحلیلگر یادگیری، تفسیر داده‌هایی است که از طرف دانشجو یا به منظور ارزیابی وی و نیز پیش‌بینی بهره‌وری آینده دانشجو و نیز شناخت مشکلات وی جمع‌آوری می‌شود. با استفاده از فناوری تحلیلگر یادگیری، ارزیابی مهارت و چیرگی دانشجویان در انواع فضاها و قالب‌ها گسترش داده می‌شود. دانشگاه کنتاکی (برنامه نویسی همکارانه) و افزایش بازگشت دانشجو در دانشگاهی در نیویورک از جمله نمونه‌های محقق شده استفاده از فناوری تحلیلگر یادگیری در آموزش علوم و مهندسی است.

دروس برخط و متن باز در حجم انبوه: فناوری دروس برخط و متن باز در حجم انبوه، مجموعه گسترده و متنوعی از محتوا است که توسط خبرگان زیادی ایجاد شده است. ارائه ترکیبی از درس‌ها، متن‌باز و رایگان بودن و نیز کنترل یادگیرنده بر محتوای آموزشی ویژگی اصلی این فناوری است. مهم‌ترین کاربرد این فناوری در آموزش، پرکردن شکاف آموزشی و فراهم کردن امکان داشتن چند نقش همزمان با یادگیری است. از جمله نمونه‌های محقق شده استفاده از این فناوری در آموزش علوم و مهندسی می‌توان به ارائه درس‌ها به زبان اسپانیولی در Coursera، MIT و دانشگاه استرالیا اشاره کرد.

محیط‌های یادگیری شخصی‌سازی شده (PLE): ابزارهایی که یادگیری یادگیرنده - محور یا گروهی را با تمرکز بر اهداف و نیازهای فردی یا گروهی و ظرفیت بالای انعطاف و سفارشی‌سازی پشتیبانی می‌کنند، محیط‌های یادگیری شخصی‌سازی شده است. محیط‌های یادگیری شخصی‌سازی شده یک فناوری نیست بلکه یک رویکرد است. از جمله نمونه‌های محقق شده استفاده از محیط‌های یادگیری شخصی‌سازی شده در آموزش علوم و مهندسی می‌توان به پروژه اروپایی «فناوری‌های نوآورانه در کلاس درس» و تنظیم درس با سرعت و سبک یادگیری دانشجویان اشاره کرد.

ششمین سخنرانی علمی انجمن یادگیری الکترونیکی ایران (یادا) با سخنرانی خانم دکتر فثانه تقی‌پاره - استادیار دانشگاه تهران و عضو هیئت‌مدیره انجمن علمی یادگیری الکترونیکی ایران (یادا) - در روز چهارشنبه ۲۸ فروردین‌ماه در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران برگزار شد. سخنرانی ایشان مبتنی بر گزارشی از چشم‌انداز پنج‌ساله یادگیری الکترونیکی است که حاصل کار تحقیقاتی مراکزی از جمله CSEV، IEEE و UNED بوده و در سال ۲۰۱۲ منتشر شده است. در این بخش خلاصه‌ای کوتاه از دو بخش اول این سخنرانی با دو عنوان فناوری‌های تحقیق‌پذیر در یک‌سال و گرایش فناوری در بازه ۲ تا ۳ ساله ارائه می‌شود.

فناوری‌های تحقیق‌پذیر در یک‌سال

فناوری‌هایی که طی یک سال از سپتامبر ۲۰۱۲ تا سپتامبر ۲۰۱۳ باید محقق شوند، به شرح زیر است:

رایانش ابری: خدمات و ابزارهای توسعه‌پذیر و درخواست شدنی‌ای است که از طریق اینترنت و از یک مرکز داده اختصاصی در اختیار کاربر قرار می‌گیرد. رایانش ابری نقش خود را در آموزش علوم و مهندسی در مواردی همچون: حل همکارانه مسائل درسی، کار با داده‌های عظیم و شبیه‌سازی هر ماشینی در ابر نشان می‌دهد. از جمله نمونه‌های محقق شده استفاده از رایانش ابری در آموزش می‌توان به پروژه گروه تحقیقاتی نجوم اروپا، اینترنت ۲ (پروژه‌ای با مشارکت ۱۶ شرکت بزرگ NET+) و اکتشاف نقش خدمات ابری در اثربخشی جریان‌های کاری علمی اشاره کرد.

محیط‌های همکارانه: محیط‌های همکارانه عمدتاً فضاهای برخط (ابری) هستند که تمرکز آنها، تسهیل کار گروهی بین یادگیرندگان یا مشارکت‌کنندگان است. اشتراک ایده و علاقه، رصد فرایند ظهور و بروز یک ایده نو و ارزان مهم‌ترین ویژگی‌های محیط‌های همکارانه هستند. اصلی‌ترین کاربردهای این فناوری در آموزش را مواردی همچون قابلیت اشتراک کتابخانه و انتفاع عمومی، ساده سازی به‌کارگیری ابزارهای ساده و اغلب رایگان برای کنفرانس ویدیویی، ساده سازی به‌کارگیری همکاران و خیره‌های دور از دسترس و نیز ایجاد امکان توفان مغزی و سایر موقعیت‌های یادگیری تیمی و تولید راه حل دربر می‌گیرد. از جمله نمونه های محقق شده استفاده از محیط‌های همکارانه در آموزش می‌توان به پروژه دختران کنتاکی، Polymath و Synapse اشاره کرد.

کاربردهای سیار: تحول رخ داده در تولید نرم‌فزارهای کوچک (Apps)، قرارگرفتن آنها در شبکه است که یا به صورت رایگان یا با مبالغ اندک قابل بارگذاری هستند و نیاز به برنامه‌نویسی‌های طولانی برای اجرای نرم افزارهای عظیم و سنگین را از میان برده است. کوچک، ساده و ارزان، بارگذاری میلیونی در زمان کوتاه و حذف هزینه‌های توزیع و بازاریابی ویژگی‌های کاربردهای سیار هستند. از این فناوری می‌توان در آموزش و در زمینه‌های بدیل appها به انبساط دائم درحال رشد اطلاعات اشتراکی بین دانشجویان، ایجاد فضای جدید تجربه یادگیری و تمرین، داغ‌تر شدن مباحث علوم، فناوری، مهندسی و ریاضی به دلیل جدی‌تر شدن بحث برنامه‌نویسی استفاده کرد. از جمله نمونه‌های محقق شده استفاده از کاربردهای سیار در آموزش می‌توان به آزمایشگاه مجازی برای آموزش دروس دشوار در زمان اجرای برنامه در یک app، اشاره کرد.

شبکه‌سازی اجتماعی: هدف اصلی شبکه‌سازی اجتماعی ایجاد ارتباط

e-learning

این واژه انگلیسی از ترکیب «e» که حرف اختصاری صفت «electronic» است، فعل «learn» و پسوند اسم و صفت ساز «ing» تشکیل شده و معادل اختصاری آن «EL» است. این واژه به مفهوم یادگیری از طریق رسانه‌های مختلف الکترونیکی است. معادل این واژه در زبان عربی واژه «التعلّم الإلكتروني» است. واژه تصویب شده در فرهنگستان زبان و ادب فارسی برای این واژه بیگانه، واژه «رایادگیری» از نوع واژه‌های نوساخته است. ساخت این واژه اسم است که از ادغام پیشوند «رایا» (تداعی کننده رایانه‌ای بودن) با اسم «یادگیری» تشکیل شده است. معادل اختصاری این واژه «رایاد» ذکر شده است. نمونه‌ای از کاربرد این واژه در مثال زیر آورده شده است.

«اینترنت و اینترنت و شبکه‌های اجتماعی و تلفن همراه از رسانه‌های رایادگیری هستند.»

e-teaching

این واژه انگلیسی از ترکیب «e» حرف اختصاری صفت «electronic»، فعل «teach» و پسوند اسم و صفت ساز «ing» تشکیل شده و به مفهوم کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات برای بهبود و تعمیق تدریس است. واژه تصویری فرهنگستان زبان و ادب فارسی برای این واژه بیگانه، واژه «رایاددهی» و «رایاندریس» از نوع واژه‌های نوساخته است. ساخت این واژه اسم است که از ادغام پیشوند «رایا» (که تداعی کننده رایانه ای بودن است) با اسم «تدریس» تشکیل شده است. نمونه‌ای از کاربرد این واژه در مثال زیر آورده شده است.

«امروز بسیاری از استادان تمایل دارند آموزش خود را به صورت رایاندریس محقق کنند.»

سخنرانی علمی:

کابردهای فناوریانه رایانش ابری با تأکید بر حوزه یادگیری الکترونیکی

سخنران:

خانم دکتر گلناز وکیلی

زمان:

چهارشنبه ۱۳۹۲/۴/۱۲ ساعت ۱۴ تا ۱۶

مکان:

تهران، خیابان انقلاب، تقاطع فلسطین، پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات، طبقه ششم، تالار اجتماعات

برای نام‌نویسی به نشانی

<http://irandoc.ac.ir/forms/register.aspx>

مراجعه فرمایید. شرکت برای عموم آزاد است.

نقد کتاب

برنامه درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات

معرفی اثر

کتاب «برنامه درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات» از انتشارات آبیژ و انجمن برنامه درسی ایران، حاوی پانزده مقاله از مجموعه مقالات سومین همایش سالانه انجمن برنامه درسی ایران است که در ۲۵۰ صفحه در سال ۱۳۸۳ انتشار یافته است.

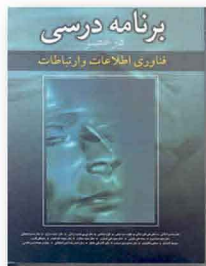
سرفصل‌های کتاب «برنامه درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات» به شرح زیر است:

- قابلیت‌های آموزشی شبکه جهانی میزان دسترسی، استفاده از آن و دیدگاه دانش‌آموزان و آموزگاران دوره دبیرستان
- فناوری ارتباطات و اطلاعات در آموزش و پرورش سایر کشورهای دنیا
- نگرشی بر برنامه‌درسی مبتنی بر فناوری اطلاعات و نظام مدیریت یادگیری
- فناوری اطلاعات و ارتباطات در برنامه درسی مقطع ابتدایی کشور کانادا
- m Learning For Future Curriculum
- بررسی تحلیلی پیامدهای ناشی از گرایش افراطی به آموزش مجازی و فناوری ارتباطی و اطلاعاتی
- چالش‌ها و رویکردهای عصر اطلاعات و ضرورت تحول در ساختار و فرایند اجرای برنامه‌های درسی آموزش عالی
- بررسی تناسب محتوای کتاب بسته‌های نرم‌افزاری (۲) رشته کامپیوتر با مهارت‌های موردنیاز در بازار کار
- تحلیل رویکردهای نقدانه بر توسعه فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش
- تبیین فلسفی کارکردهای پنهان فناوری اطلاعات
- برنامه درسی آرمانی در محیط مجازی برداشتی نو از برنامه درسی
- بازاندیشی مفهوم و مدل انقلاب آموزشی در عصر اطلاعات و ارتباطات
- مطالعه تطبیقی و توسعه اطلاعاتی در نظام آموزشی کشورهای گوناگون جهان

نویسنده:

دکتر فریده مشایخ

- الزامها، شرایط و زمینه‌های مناسب برای کاربرد فناوری اطلاعات در آموزش و پرورش ایران بر اساس یافته‌های مطالعات بین‌المللی

- تدریس رایانه در مقطع کارشناسی ارشد رشته‌های مدیریت و برنامه ریزی آموزشی

نقد اثر

توجه به هزینه - اثربخشی فناوری اطلاعات و ارتباطات در عرصه خدمات، از جمله در حوزه آموزش به طور کلی و در برنامه درسی به ویژه ملاک راهبردی در کاربرد فناوری به شمار می‌رود و توسط سازمان همکاری برای توسعه اقتصادی (OECD، ۲۰۱۳) توصیه می‌شود. نگاهی به سال انتشار منابع مورد استفاده در تهیه مقالات عرضه شده در این کتاب (همایش ۱۳۸۳)، گواه بر بلااستفاده بودن مطالب از دیدگاه هزینه - اثربخشی در بستر زمان و مکان می‌باشد. به ویژه، محور اصلی کارکرد جامعه جهانی در هزاره سوم میلادی، برای تحقق جامعه دانش بنیان بر ساختن دانش و سهیم شدن در ساختن دانش استعداد است. لازمه رقابت‌پذیری و بقا در عصر دیجیتال تسلط بر صلاحیت‌های شناختی و ارتباطی است که در سنجش پیامدهای یادگیری ملاک کیفیت به شمار می‌رود و به عنوان راهبرد ملی در برنامه‌ریزی درسی انتظار می‌رود مورد توجه قرار گیرد و توصیه می‌شود.

تأثیر فناوری اطلاعات بر نظام آموزش و یادگیری یکی از موضوعات مورد علاقه محققان در شناخت دنیای متأثر از این فناوری است. به طور کلی سه سرمشق برای تبیین نسبت فناوری اطلاعات و مجازی‌سازی با آموزش سنتی قابل تعریف است. در سرمشق اول که کلارک مطرح کننده آن در سال ۱۹۹۰ است، فناوری اطلاعات ابزاری در دستان آموزش سنتی تلقی می‌شود که باید از آن در راستای تحقق اهداف آموزش سنتی در قالب‌ها و چارچوب‌های این شیوه آموزشی بهره برد. از این منظر نقش فناوری‌های جدید در آموزش و یادگیری همان نقشی است که در حوزه تکنولوژی آموزشی از آن یاد می‌شود. دراکر در سال ۱۹۹۷ سرمشق دیگری برای بیان نسبت فناوری اطلاعات با آموزش سنتی بیان می‌کند و در آن از محیط‌های جدید یاددهی و یادگیری سخن به میان می‌آورد که متأثر از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی ایجاد شده‌اند. این محیط‌های جدید یاددهی و یادگیری موجب ظهور روش جدیدی برای آموزش و یادگیری با الزامات خاص خود می‌شوند که جایگزین و بدیل آموزش‌های سنتی هستند. یعنی فناوری‌های جدید شکل دیگری از آموزش و یادگیری را معرفی کرده‌اند که در کنار آموزش سنتی موجودیت دارد و ضمن حفظ هویت آموزش سنتی به ایفای نقش می‌پردازد. با نگاه به محیط‌های جدید یاددهی و یادگیری از این منظر، از مؤسسات آموزشی سخن به میان می‌آید که در کنار سایر مؤسسات آموزش سنتی به ارائه خدمات آموزش مبتنی بر این فناوری می‌پردازند.

سرمشق سوم که موجه‌تر و معقول‌تر به نظر می‌رسد، فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی را دگرگون‌ساز و باز نو آفرین در فرایند یاددهی و یادگیری می‌داند که کل یاددهی و یادگیری را متحول می‌کند. مبتنی بر این سرمشق که اتحادیه آموزش اروپا در سال ۲۰۰۳ آن را مطرح کرد، به واسطه تحولات ناشی از فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، زیست بوم یاددهی و یادگیری دستخوش تغییرات عمیق می‌شود. این تحول با تغییر ماهیت و دگرگونی عمیق موجودیت‌های حاضر در محیط یاددهی و یادگیری آغاز می‌شود. امروزه هیچکدام از اجزای محیط یاددهی و یادگیری از دگرگونی‌های عمیق و گسترده مصون نمانده‌اند. اطلاعات، مفاهیم، رفتارها و عادت‌واره‌های فراگیران (به عنوان مهمترین موجودیت محیط یاددهی-یادگیری) در حال دگرگونی است، گفتمان‌های نافذ در محیط یاددهی و یادگیری در حال تغییر هستند. نهادهای اجتماعی همچون خانواده، دانشگاه، مدرسه، سیاست و اقتصاد پیوسته در حال تحول هستند. روابط، ساختارها و فرهنگ دگرگون می‌شوند، اشیاء و ابزارها تغییر پیدا می‌کنند. مکان و محل عمیقاً در حال دگرگونی است. مکان دیگر به مفهوم یک موقعیت جغرافیایی (location) نیست بلکه به مفهوم روانه (circulation) و جریان است. به عبارت دیگر مکان در حال تبدیل شدن به یک افق و چشم‌انداز (landscape) است. سرشت ارتباطات دگرگون می‌شود و از مرگ فاصله‌ها سخن به میان می‌آید. تأثیر این تحولات بر محیط‌های یاددهی و یادگیری را می‌توان با نظریه کنشگر-شبکه بیان کرد که بر مبنای آن یاددهی و یادگیری در شبکه‌ای نامتجانس از تعاملات عاملان انسانی و غیر انسانی اتفاق می‌افتد. بر این اساس اشیاء در یاددهی و یادگیری موجودیت مهمی شده‌اند و شبکه تعاملات وسعت پیدا کرده و پیچیده شده است که تبلور آن در قالب‌های مختلف ارتباط «انسان-انسان»، «انسان-اشیا»، «اشیا-اشیا»، «انسان-اشیا-انسان» قابل مشاهده است. مجموعه این تحولات زمینه دگرگونی عمیق زیست بوم یاددهی و یادگیری را فراهم می‌کند. از این رو نمی‌توان با مشاهده تحولات گسترده ناشی از ظهور فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی بر موجودیت‌های محیط یاددهی و یادگیری، آنها را تنها ابزار و یا بدیل آموزش سنتی دانست بلکه باید پذیرفت که این فناوری‌ها متحول کننده تمام اجزای زیست بوم یاددهی و یادگیری هستند. با این نگرش نقش موجودیت‌های محیط یادگیری و یاددهی برای بقا در زیست بوم جدید دچار تحولات زیادی خواهد شد که در آینده به این تحولات پرداخته خواهد شد.

برگرفته از سخنان آقای دکتر مقصود فراست‌خواه

در اولین میزگرد تخصصی انجمن یادا با عنوان نقش استاد در یادگیری الکترونیکی
تهران - مؤسسه آموزش عالی مهر البرز - اردیبهشت ۱۳۹۲

معرفی پایان نامه‌های مرتبط به رشته یادا

عنوان پایان‌نامه: بهینه‌سازی انتخاب درس‌پارها در محیط یادگیری الکترونیکی به کمک الگوریتم بهینه‌سازی گروه ذرات

در این شماره به معرفی پایانه‌ای در مقطع کارشناسی ارشد در حوزه یادگیری الکترونیکی می‌پردازیم. این پایان‌نامه توسط آقای وحید فتحی به راهنمایی دکتر غلامعلی منتظر، در خردادماه ۱۳۹۲ در دانشگاه تربیت مدرس به انجام رسیده و دفاع شده است. در ادامه چکیده‌ای از این کار پژوهشی را مرور می‌کنیم.

در عصر اطلاعات جهت‌گیری بسیاری از سامانه‌ها به سمت شخصی‌سازی اطلاعات برای کاربر است. یادگیری الکترونیکی نیز از این قاعده مستثنا نیست و یکی از ملزومات آن وجود مکانیزمی شخصی‌شده برای کمک به یادگیری مؤثر یادگیرنده است. از سوی دیگر سامانه‌های یادگیری الکترونیکی در قیاس با آموزش سنتی دارای نقایصی جدی هستند. به عنوان مثال می‌توان به فقدان تعامل مؤثر بین یادگیرنده و یاددهنده و عدم ارائه محتوای شخصی‌شده اشاره کرد. بنابراین محیط یادگیری الکترونیکی باید با در نظر داشتن نیاز اطلاعاتی و سطح توانمندی کاربران مختلف، شخصی‌سازی شده و محیطی یادگیرنده محور طراحی شود. هدف از این تحقیق طراحی آموزش‌پارهای هوشمند است که ابعاد سبک یادگیری و توانایی یادگیرنده را استخراج کرده و به بهینه‌سازی توالی درس‌پارهای ارائه شده بر مبنای آنها می‌پردازد. بدین منظور سبک یادگیری یادگیرندگان از طریق پرسشنامه‌ی فلدر و سولومون شناسایی شده است و آزمون‌ها با در نظر گرفتن توانایی یادگیرنده و بر اساس نظریه‌ی پرسش- پاسخ شخصی‌سازی شده‌اند. پس از استخراج ابعاد سبک یادگیری و توانایی یادگیرنده، روشی بهینه برای توالی درس‌پارهای ارائه شده به هر یک از یادگیرندگان ارائه می‌شود که مبنای این بهینه‌سازی الگوریتم بهینه‌سازی گروه ذرات است. به منظور ارزیابی سامانه‌ی پیشنهادی، نرم‌افزار میکروسافت ورد در دو حالت با استفاده و بدون استفاده از سامانه‌ی پیشنهادی برای آموزش به مخاطبان برگزیده شد. تحلیل آماری نتایج حاصل، موفقیت و رضایت تحصیلی یادگیرندگان را در حالت کاربرد آموزش‌پارهای بهینه نشان می‌دهد. همچنین به منظور واسنجی، روش پیشنهادی با الگوریتم ژنتیک نیز مقایسه شد که نتایج حاصل گواه بر دقت و پایایی بیشتر نتایج روش پیشنهادی هستند.

واژه‌های کلیدی: یادگیری الکترونیکی، آموزش‌پارهای هوشمند، درس‌پار، سبک یادگیری، الگوریتم بهینه‌سازی گروه ذرات

شناسنامه

نام نشریه: یادا نامه

صاحب امتیاز: انجمن یادگیری الکترونیکی ایران

با تلاش:

محمد صادق رضایی

سیده متین ماهری

صفحه آرایی:

صادق امانی بنی و محمد صادق رضایی